

NHỮNG VẤN ĐỀ BỨC XÚC CỦA CÁC GIA ĐÌNH TRẺ HIỆN NAY

Nguyễn Thị Bích Diễm

Viện Nghiên cứu Thanh niên

Gia đình có mối quan hệ hết sức khăng khít và hữu cơ với xã hội. Gia đình - tế bào, hạt nhân của xã hội, một mặt chịu ảnh hưởng quyết định của những điều kiện kinh tế - xã hội, mặt khác lại có tác động trở lại xã hội. Sự phát triển văn minh của xã hội sẽ ảnh hưởng tích cực đến sự phát triển của gia đình. Và ngược lại, gia đình tốt đẹp, no ấm, hạnh phúc sẽ là nhân tố phát triển của xã hội.

Trong những năm gần đây, đời sống kinh tế, văn hoá, xã hội trên thế giới và trong nước có nhiều biến đổi mạnh mẽ, đã và đang tác động theo cả chiều hướng tích cực lẫn tiêu cực đến đời sống xã hội Việt Nam nói chung, gia đình Việt Nam nói riêng. Sự phát triển của kinh tế thị trường đã tạo ra những biến đổi sâu sắc từ cơ cấu, qui mô đến việc thực hiện các chức năng của gia đình. Nhiều giá trị của gia đình đang biến đổi, những giá trị về cá nhân đang được đề cao, mối quan hệ trong gia đình nhiều khi không còn bền chặt. Tất cả những vấn đề đó đang đặt ra nhiều thách thức đối với gia đình Việt Nam trong quá trình phát triển. Đặc biệt, đối với các gia đình trẻ hiện đang gặp rất nhiều thuận lợi cũng như những khó khăn, thách thức. Vượt qua được những khó khăn, thách thức này sẽ tạo tiền đề quan trọng cho các giai đoạn phát triển tiếp theo của gia đình.

Tìm hiểu những vấn đề bức xúc, nổi cộm nhất của các gia đình trẻ hiện nay, kết quả khảo sát cho thấy⁽¹⁾:

Bảng 1: Những vấn đề bức xúc của các gia đình trẻ hiện nay

TT	Các vấn đề	Rất bức xúc (%)	Bức xúc (%)	Bình thường (%)	Ít/không bức xúc (%)	Điểm trung bình	Xếp hạng
1	Thiếu vốn	52,4	34,3	11,6	1,8	3,37	1
2	Thiếu đất canh tác	28,9	29,9	34,5	6,7	2,81	5
3	Thiếu các phương tiện, công cụ	19,5	40,3	33,3	6,9	2,72	12
4	Thiếu hoặc không có việc làm, thu nhập thấp	50,2	32,3	13,5	4,0	3,29	2
5	Thiếu kiến thức trong hoạt	29,6	40,7	26,0	3,8	2,96	3

	động kinh tế						
6	Thiếu/không có thời gian chăm sóc, giáo dục con cái	26,8	31,3	31,8	10,1	2,75	8
7	Đồng con, không có điều kiện chăm sóc, nuôi dạy chu đáo	28,0	28,3	23,8	20,0	2,64	15
8	Con cái không hiếu thảo, chăm ngoan	36,9	20,3	23,4	19,4	2,75	8
9	Gia đình thiếu điều kiện vui chơi, giải trí	24,8	38,5	29,8	6,8	2,81	5
10	Thiếu kiến thức về chăm sóc SKSS	23,6	34,8	32,1	9,5	2,73	11
11	Thiếu kiến thức về cuộc sống gia đình	23,6	35,9	31,1	9,4	2,74	10
12	Các thành viên thờ ơ, không quan tâm đến nhau	29,0	25,4	28,1	17,5	2,66	13
13	Không chung thủy	40,3	17,3	20,6	21,8	2,76	7
14	Gia đình hay mâu thuẫn, bất hoà	33,3	21,5	23,0	22,2	2,66	13
15	Thiếu tôn trọng nhau	29,1	24,3	23,6	23,0	2,59	16
16	Bất bình đẳng trong gia đình	26,4	23,3	27,1	23,3	2,53	17
17	Mâu thuẫn giữa các thế hệ trong gia đình	23,6	25,1	28,3	23,1	2,49	18
18	Ít/không tham gia các hoạt động XH	16,1	28,7	37,5	17,8	2,43	19
19	Gia đình có người nghiện rượu, mắc vào các tệ nạn xã hội	48,8	16,2	16,3	22,8	2,83	4

Những item có trung bình điểm số ý kiến của gia đình trẻ cao hơn 2,5 có nghĩa là những item đó đều được đánh giá nghiêng về phía bức xúc nhiều hơn là không bức xúc. Như vậy, kết quả của bảng trên cho thấy, các vấn đề mà gia đình trẻ đánh giá hầu hết có số điểm trung bình trên 2,5. Điều này chứng tỏ có nhiều vấn đề bức xúc trong các gia đình trẻ hiện nay, từ vấn đề kinh tế, vật chất cho đến vấn đề con cái, vấn đề quan hệ trong gia đình, v.v...

Xem tỷ lệ phần trăm những vấn đề bức xúc hiện nay của các gia đình trẻ cho thấy: cao nhất là vấn đề thiếu vốn (52,4%), tiếp đến là thiếu hoặc không có việc làm, thu nhập thấp (50,2%), gia đình có người nghiện rượu, mắc vào các tệ nạn xã hội (48,8%), không chung thủy (40,3%), con cái không hiếu thảo, chăm ngoan (36,9%), v.v... "Ở nông thôn hiện nay, do đa số là làm ruộng nên vấn đề kinh tế theo tôi là vấn đề bức xúc nhất trong các gia đình trẻ. Ví dụ, trong các cặp vợ chồng trẻ sau khi kết hôn thì thường không có vốn để làm ăn, hoặc có vốn thì số vốn cũng rất nhỏ, còn công việc ổn định thì chưa có, nên nhiều thanh niên thường hay bỏ làng, xã đi làm ăn xa,

hoặc đi lao động xuất khẩu, do đó hay xảy ra mâu thuẫn giữa hai vợ chồng" (Toạ đàm nhóm ở xã Võ Ninh - Quảng Bình).

Như vậy, những vấn đề bức xúc, nổi cộm nhất của các gia đình trẻ hiện nay là vấn đề kinh tế (trong đó nổi cộm vấn đề về vốn, việc làm, cách thức làm ăn); vấn đề ảnh hưởng của các tệ nạn xã hội; vấn đề quan hệ đạo đức trong gia đình; vấn đề về con cái. Nghiên cứu định tính cũng cho chúng ta kết quả tương tự: "Đối với các gia đình trẻ, điều cần thiết nhất là phải phát triển kinh tế. Kinh tế là chỗ dựa của gia đình, đảm bảo hạnh phúc cho gia đình. Vốn và công ăn việc làm cho các gia đình là quan trọng. Công việc ổn định, có đồng lương tạm đủ, đều đặn. Trong áp mọi người không nề hà gì công việc, sẵn sàng làm mọi việc. Nếu có vốn thì rất tốt" (Toạ đàm ở ấp Hòa Hưng, thị xã Cao Lãnh).

Tim hiểu lựa chọn của các vợ chồng trẻ đối với những vấn đề trước mắt cần tập trung ưu tiên để giải quyết, kết quả thu được như sau:

Trong số các vấn đề đưa ra, các vợ chồng trẻ đã ưu tiên lựa chọn ba vấn đề trước mắt cần tập trung ưu tiên để giải quyết những bức xúc của gia đình là phát triển kinh tế gia đình chiếm 81,3% số ý kiến được hỏi; chăm sóc, giáo dục con chiếm 73,3%; củng cố các mối quan hệ gia đình chiếm 52,3%; các vấn đề khác chiếm tỷ lệ thấp hơn như vấn đề nâng cao sức khỏe cho mọi người trong gia đình chiếm 32,8%; thực hiện KHHGD/CSSKSS chiếm 31,7%, v.v...

Như vậy, để gia đình trẻ vượt qua được những khó khăn, thách thức, thực sự trở thành nền tảng, cơ sở cho những giai đoạn phát triển tiếp sau của gia đình, chúng ta cần tăng cường các hoạt động tuyên truyền, giáo dục, can thiệp, hỗ trợ cho các vợ chồng trẻ vốn và kiến thức về các lĩnh vực trong cuộc sống gia đình thông qua nhiều nội dung, hình thức, phương pháp khác nhau. Để công tác giáo dục có hiệu quả, nên tránh những hình thức cũ mà thanh niên không thích, tránh tuyên truyền chung chung, cần có những hình thức và phương pháp giáo dục tinh tế, sâu sắc. Đặc biệt chú trọng việc tuyên truyền nêu gương những vợ chồng trẻ làm ăn giỏi, nuôi dạy con tốt, chăm sóc cha mẹ, ông bà tốt v.v...

Chú thích

(1) Các số liệu được sử dụng trong bài này được rút ra từ kết quả khảo sát thực tiễn của đề tài: *Đánh giá nhu cầu của các vợ chồng trẻ về xây dựng mô hình gia đình trẻ Việt Nam phát triển bền vững theo chuẩn mực "no ám", "bình đẳng", "tiến bộ", "hạnh phúc" và "bền vững"*, do Viện Nghiên cứu Thanh niên thực hiện năm 2004. Th.s Nguyễn Thị Bích Điểm làm chủ nhiệm.